

Yttrande över delbetänkandet Nya regler om cybersäkerhet (SOU 2024:18)

Er beteckning: Fö2024/00496

Sammanfattning

Länsstyrelsen ser positivt på ambitionen att skapa en hög gemensam cybersäkerhetsnivå i hela EU.

Länsstyrelsen avstyrker förslaget att utpekade länsstyrelser ska utöva tillsyn över resterande länsstyrelser.

Länsstyrelsen avstyrker förslaget att länsstyrelserna ska få meddela föreskrifter om riskhanteringsåtgärder, systematiskt och riskbaserat informationssäkerhetsarbete samt utbildning.

Länsstyrelsen avstyrker förslaget att kostnaderna ska finansieras inom befintlig budgetram.

Länsstyrelsen bedömer att den föreslagna cybersäkerhetslagen kan bli svår att båda tillämpa och utöva tillsyn efter.

Länsstyrelsen har följande synpunkter på utredningens bedömningar och förslag.

5.2.1 Utgångspunkter

Länsstyrelsen menar att normalt vedertagna begrepp och normalt språkbruk borde ha använts i utredningen. Att regleringen använder begrepp och språk som finns i annan reglering, standarder och normalt språkbruk kommer att underlätta tillämpningen av reglerna.

Utredningens begrepp "riskhanteringsåtgärder" bör enligt länsstyrelsen därför bytas ut mot det vedertagna begreppet "säkerhetsåtgärder".

5.2.2 Verksamhetsutövare

Länsstyrelsen anser att verksamhetsutövare är ett bra samlingsbegrepp för den som kan träffas av lagen. Det är ett vedertaget begrepp inom säkerhetsskyddsregelverket, vilket kan förenkla implementeringen.

Länsstyrelsen delar utredningens bedömning att hela verksamheten bör omfattas av lagens tillämpningsområde. Ett informationssystem verkar inte i ett vacuum utan har kopplingar och beröringspunkter och är en integrerad del av verksamheten i stort.

5.4 Undantag för sektorsspecifika rättsakter och andra författningar

För att uppnå en god cybersäkerhet i samhället anser Länsstyrelsen att reglerna behöver vara enkla och lättillgängliga. Det innebär att Länsstyrelsen gärna hade sett en reglering som inte innehåller omfattande undantag och som inte heller är subsidiär. Om det ska vara subsidiär behöver det framgå tydligt vilka rättsregler som har företräde. Allt för att göra lagen enkel att tillämpa och utöva tillsyn över med syfte att uppnå en god cybersäkerhet. Utredningens förslag om att göra cybersäkerhetslagen subsidiär vid krav på riskhanteringsåtgärder eller incidentrapportering med motsvarande verkan bedöms bidra till oklarheter om tillämpningsområdet. Det riskerar att göra lagen både svår att tillämpa och utöva tillsyn efter.

5.5.4 Undantag för offentliga verksamhetsutövare

Länsstyrelsen instämmer med MSB och Säkerhetspolisens förslag (som redovisas i avsnitt 5.2.11) att hela den offentliga sektorn, utan undantag, borde ha omfattats av lagen. Länsstyrelsen anser vidare att det skulle underlätta tillämpningen och öka acceptansen för regelverket om samtliga aktörer omfattades av lagens tillämpningsområde. Länsstyrelsens uppfattning är därför att undantag inte bör göras för myndigheter som till övervägande del bedriver säkerhetskänslig eller brottsbekämpande verksamhet. Även för det fall en verksamhetsutövare bedriver säkerhetskänslig verksamhet eller brottsbekämpning krävs god cybersäkerhet.

5.5.5 Undantag för enskilda verksamhetsutövare

I enlighet med synpunkter lämnade på föreslagna undantag för offentlig verksamhet, är det länsstyrelsens uppfattning att undantag inte bör göras för enskilda verksamhetsutövare som till övervägande del bedriver säkerhetskänslig eller brottsbekämpande verksamhet. Även för det fall en verksamhetsutövare bedriver säkerhetskänslig verksamhet eller brottsbekämpning krävs god cybersäkerhet.

8.4.2 Tillsynsmyndigheter i Sverige

Länsstyrelsen avstyrker förslaget att utpekade länsstyrelser ska utöva tillsyn över resterande länsstyrelser. Länsstyrelserna har gemensam it-drift och gemensamma strukturer för informationssäkerhet och utveckling. Förslaget skulle därför innebära att länsstyrelserna utövade tillsyn över sig självt.

Länsstyrelsernas gemensamma strukturer

Regeringskansliet har genom regleringsbrev förordnat att länsstyrelserna ska ha en gemensam och effektiv it-verksamhet. Länsstyrelserna har en överenskommelse som reglerar den gemensamma it-verksamheten med Länsstyrelsen Västra Götaland som värmlänsstyrelse. Värmlänsstyrelsen ansvarar för länsstyrelsernas it-säkerhet samt för att it-miljön ges en ändamålsenlig, effektiv och enhetlig utformning.

Länsstyrelserna har också en gemensam stödfunktion för informationssäkerhet och dataskydd, Safir, med Länsstyrelsen Stockholm som värmyndighet. All anskaffning och utveckling av it hanteras gemensamt på länsstyrelserna med en gemensam förvaltningsmodell som har länsstyrelsen Västmanland som värmlänsstyrelse. Sammanfattningsvis innebär det att länsstyrelsernas informations- och cybersäkerhetsarbete är väl integrerat och inte med lätthet kan tillsynas var för sig. De gemensamma strukturerna har en så pass stor påverkan på cybersäkerheten att en korsvis tillsyn inom länsstyrelserna skulle orsaka intressekonflikter och riskera att myndigheternas oberoende ifrågasätts.

8.4.5 Föreskrifter

Länsstyrelsen avstyrker förslaget att de länsstyrelser som är tillsynsmyndigheter, med undantag för sektorerna offentlig förvaltning och lärosäten med examenstillstånd, får meddela föreskrifter om riskhanteringsåtgärder, systematiskt och riskbaserat informationssäkerhetsarbete samt utbildning. Länsstyrelserna är till skillnad från övriga föreslagna tillsynsmyndigheter inte nationella. Det innebär att de föreskrifter som en länsstyrelse meddelar endast gäller inom ett avgränsat geografiskt område. Det finns därmed en risk för att verksamhetsutövare får olika regler att följa beroende på vilken länsstyrelse som har utfärdat föreskrifterna. Detta är varken ändamålsenligt eller ett effektivt utnyttjande av länsstyrelsernas resurser. En lämpligare ordning är att en nationell myndighet ges mandat att meddela föreskrifter inom nämnda områden.

8.4.7 Samordning och informationsutbyte

Utredningen bedömer att om en verksamhetsutövare träffas av flera tillsynsmyndigheters tillsynsområde ska respektive tillsynsmyndighet inte utöva tillsyn gällande den del av verksamheten som anges som en annan tillsynsmyndighets tillsynsområde.

Länsstyrelsen bedömer att den absoluta majoriteten av landets kommuner bedriver verksamhet inom flera av de sektorer som omfattas av den nya regleringen. Länsstyrelsen anser att det kan bli svåra gränsdragningar gällande vilken tillsynsmyndighet som ansvarar för tillsyn inom olika verksamheter i kommunen. Kommunen kommer behöva anmäla sig till flera tillsynsmyndigheter och det kan skapa förvirring angående vem de ska vända sig till vid frågor och osäkerhet vid tillsyn. Det kommer att vara resurskrävande för tillsynsmyndigheterna att samverka i tillsynsplanering och genomförande.

Avsnitt 12.7 Ekonomiska konsekvenser för offentliga verksamhetsutövare

Länsstyrelsen avstyrker förslaget att kostnaderna ska finansieras inom befintlig budgetram. Förslagen innebär att länsstyrelsen är skyldig att bland annat vidta riskhanteringsåtgärder, inklusive

utbildning av anställda, samt skapa och upprätthålla beredskap och rutiner för incidentrapportering. Detta ställer krav på resurser som länsstyrelsen i nuläget saknar.

Allmänna synpunkter

Länsstyrelsens uppfattning är att den föreslagna regleringen, i motsats till utredningens intentioner, riskerar att öka regelbörda och administration. Som verksamhetsutövare är det, enligt länsstyrelsens uppfattning, inte helt enkelt att förstå om den egna verksamheten omfattas av reglerna eller inte. Regelverket innehåller en inte obetydlig mängd undantag. Dessutom har i vissa fall andra rättsregler företräde framför de föreslagna bestämmelserna. Synpunkterna på dessa förslag har framförts ovan kopplat till avsnitt 5.4 och 5.5.

Sammantaget är det, enligt Länsstyrelsens uppfattning, tveksamt om de föreslagna reglerna kommer att uppnå syftet att uppnå en hög cybersäkerhet.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av Helena Höij, Landshövding med Peter Forsström Säkerhetsskyddschef som föredragande. Rättschef Lars Andersson har medverkat i beslutetsunderlaget.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kopia

visnja.raguz@regeringskansliet.se